

WAT MOET ER GEBEUREN MET HET PENSIOEN IN EIGEN BEHEER?

MR. G.M.C.M. STAATS *

1 Inleiding

Aangezien we in Nederland nogal wat dga's hebben, is ook het financieel belang met betrekking tot het pensioen in eigen beheer vrij groot. Dietvorst schat het op ongeveer € 50 mld.¹ Ik denk dat dit wat aan de hoge kant is, aangezien Dietvorst uitgaat van een gemiddelde reserve van € 500 000. Op basis van mijn ervaringen schat ik in dat het eerder de helft is, maar dan nog gaat het om een zeer substantieel vermogen, waarop een aanzienlijke belastingclaim rust. Hiermee is het belang van deze discussie aangetoond.

Bij de bespreking van dit thema betrek ik ook de oudedagsreserve. Dit gebeurt in eerdere publicaties namelijk ook en er zijn zeker raakvlakken tussen de oudedagsreserve en het pensioen in eigen beheer. Ik ga allereerst in op de historische redenen achter de oudedagsreserve en het pensioen in eigen beheer om vervolgens de kritiek op deze regelingen te bespreken. Ten slotte kom ik tot enkele conclusies.

2 Korte historie oudedagsreserve en pensioen in eigen beheer

Als equivalent voor het pensioen in eigen beheer kan bij de IB-ondernemer de (fiscale) oudedagsreserve worden gezien. Ook de IB-ondernemer heeft de mogelijkheid voor een oudedagsvoorziening te zorgen, zonder dat dit leidt tot een afstorting bij een externe partij zoals een pensioenfonds of een verzekeraar. Op grond van art. 3.67 e.v. heeft de ondernemer het recht om 12% van de winst met een maximum van € 11 882 (2011) te reserveren in de oudedagsreserve.

Maar er bestaan grote verschillen tussen de oudedagsreserve en het pensioen in eigen beheer. Denk hierbij bijvoorbeeld aan het risicodeel van de oudedagsvoorziening (met name het partnerpensioen). Dit is in het geheel niet aanwezig bij de oudedagsreserve en wel bij het pensioen in eigen beheer. Ook is het pensioen in eigen beheer meer gebaseerd op salaris/inkomen dan de oudedagsreserve; bovendien is de regelgeving voor het pensioen in eigen beheer veel meer uitgewerkt dan voor de oudedagsreserve. Oudedagsreserve en pensioen in eigen beheer zijn dus niet dezelfde grootheden. Hiervoor verwijst ik naar Dietvorst die dat kort en bondig opsomt.²

De historie van de oudedagsreserve gaat terug naar het begin van de jaren zeventig van de vorige eeuw. De commissie-Van Soest kreeg als opdracht te onderzoeken of tussen de belastingheffing van zelfstandigen en die van loontrekkenden verschillen bestaan die leiden tot ongelijkheden ten nadele van zelfstandigen en eventueel voorstellen te doen tot wijziging van de belastingwetgeving.

De commissie concludeerde dat ook zelfstandigen de mogelijkheid moesten hebben tot het opbouwen van een oudedagsvoorziening, maar was van mening dat dat alleen kon als ondernemers dit binnen de eigen onderneming zouden doen. De ondernemer zou niet in staat zijn hoge bedragen te betalen aan verzekeraars. Dus ook de financieringsbehoefte van de onderneming speelde hierbij een belangrijke rol.

De conclusie was destijds dat er enerzijds voor zelfstandigen de mogelijkheid moet zijn een oudedagsvoorziening te creëren en anderzijds om dit binnen de onderneming te doen in het kader van de financieringsbehoefte van de onderneming. De toenmalige regering heeft dit advies, kort en goed, overgenomen.

Ook met betrekking tot het pensioen in eigen beheer gelden soortgelijke overwegingen. Hoewel in eerste instantie bij Brede Herwaardering II werd voorgesteld het eigen beheer af te schaffen, is dit toch niet doorgegaan. Hierbij werd overwogen: 'Wij achten het niet opportuun

* Auteur is werkzaam bij het Bureau Vaktechniek van BDO Belastingadviseurs alsmede verbonden aan het Competence Centre for Pension Research van het Fiscaal Instituut van de Universiteit van Tilburg.

1 G.J.B. Dietvorst, 'Hebben oudedagsreserve en pensioen in eigen beheer nog toekomst?', *PensioenMagazine* 2009/10.

2 G.J.B. Dietvorst, 'Pensioen in eigen beheer en oudedagsreserve niet meer van deze tijd?', *PensioenMagazine* 2009/5.

aan de bestaande mogelijkheid op dit punt een einde te maken aangezien vanuit een oogpunt van financiering van de onderneming van de werkgever op dit punt een maatschappelijke behoefte bestaat.' Vervolgens werd ook de schatkist erbij betrokken: 'Hierbij is voorts van belang dat in een eigen-beheersituatie die risico's zowel aan de zijde van de pensioengerechtigde als aan de zijde van de fiscus in verband met de fiscale claim op de pensioenaanspraak. In zoverre is er sprake van een evenwichtige verdeling van de risico's met betrekking tot de pensioenaanspraak.'³

.....

'Oudedagsreserve en pensioen in eigen beheer zijn dus niet dezelfde grootheden'

.....

Bij de invoering van de Pensioenwet (hierna: PW) sloot de wetgever de dga uit van de werking van de PW. 'Belangrijkste reden is dat een DGA een werknemer is die de feitelijke macht heeft in een onderneming en beschouwd kan worden als eigenaar. Zijn hoedanigheid van werknemer is van ondergeschikt belang. Een DGA heeft de bescherming van de wet niet nodig. Hij kan zijn eigen belangen ook in de rol van eigenaar behartigen.'⁴

Duidelijk hieruit is dat de wetgever toch een aparte positie voor de IB- en VPB-ondernemer ziet. Hiervoor worden ook duidelijke argumenten aangevoerd.

3 Kritiek op oudedagsreserve en pensioen in eigen beheer

In diverse publicaties wordt voorgesteld om de oudedagsreserve en het pensioen in eigen beheer af te schaffen. Een recent voorbeeld hiervan is het rapport *Continuïteit en Vernieuwing* van de Studiecommissie Belastingstelsel (hierna: de studiecommissie).⁵ Maar ook enkele andere auteurs hebben zich hierover uitgelaten. Hierna worden de argumenten die hier worden gebruikt besproken en van commentaar voorzien.

3 MvT, Kamerstukken II 1994/95, 23 046, nr. 3, blz. 3.

4 MvT, Kamerstukken II 2005/06, 30 413, nr. 3, blz. 20-21.

5 Studiecommissie belastingstelsel, *Continuïteit en vernieuwing, Een visie op het belastingstelsel*, blz. 80-81, april 2010.

3.1 Oudedagsreserve voldoet niet aan de verzorgingsdoelstelling

Vaak wordt de oudedagsreserve niet afgewikkeld voor de aanschaf van een lijfrente. Hiervoor verwijst de studiecommissie naar Poelmann, die dit nader heeft onderzocht.⁶ De IB-ondernemer heeft overigens naast (of in plaats van) de oudedagsreserve de mogelijkheid van een stakingslijfrente.

Poelmann heeft dit onderzocht en constateert dat de oudedagsreserve niet vaak wordt omgezet in een lijfrente. Naar mijn mening is dit dus een argument dat de oudedagsreserve kritisch moet worden bekeken. Maar daarnaast bestaat ook de mogelijkheid van de stakingslijfrente, die ook kan leiden tot een oudedagsvoorziening, hetgeen in de praktijk regelmatig wordt gebruikt. Overigens zegt dit niets over het pensioen in eigen beheer, dat niet het onderwerp was van het onderzoek.

Daarnaast leidt de oudedagsreserve in de praktijk ook wel tot verwarring bij ondernemers. Menig ondernemer gaat ervan uit, dat er iets gespaard is voor de oudedagsvoorziening als men aan de oudedagsreserve doteert en is zich er dus niet van bewust dat er feitelijk sprake is van het opbouwen van een belastingclaim.⁷

3.2 De oudedagsreserve is geen reële oudedagsvoorziening

Omdat er geen vermogen wordt veiliggesteld voor de oude dag is er volgens de studiecommissie geen sprake van een reële oudedagsvoorziening. Dietvorst is van mening dat een voorziening solide en betrouwbaar moet zijn en ziet dat niet terug bij het pensioen in eigen beheer. Er is volgens Dietvorst geen sprake van inkomenszekerheid.⁸ Schuurman is dat met hem eens. Het pensioen in eigen beheer is geen solide regeling.⁹ Een echt alternatief waarin wel sprake zou zijn van een solide oudedagsvoorziening wordt echter niet gegeven.

Ik vraag mij af of een individuele polis bij een verzekeraar meer solide is. Het is uiterst twijfelachtig of dit leidt tot een beter resultaat in de toekomst. Ook Borremans en Beishuizen vragen zich af of de ondernemer niet van de

6 E. Poelmann, *Enige fiscale aspecten van de oudedagsreserve*, 2009.

7 Zie ook G.T.K. Meussen, 'De belastingheffing van ondernemers in de voorstellen van de commissie-Van Weeghel', *WFR 2010/775*, blz. 775-776.

8 G.J.B. Dietvorst, 'Pensioen in eigen beheer en oudedagsreserve niet meer van deze tijd?', *PensioenMagazine 2009/5*.

9 B.G.J. Schuurman, 'Crisis toont zwakte van pensioenen in eigen beheer', *PensioenMagazine 2009/10*.

regen in de drup terecht komt als het pensioen in eigen beheer wordt afgeschaft en naar een verzekeraar zou moeten.¹⁰

Naar mijn mening moet terughoudend omgegaan worden met het feit dat een verzekerde pensioenregeling per definitie tot een beter resultaat leidt dan het pensioen in eigen beheer. Dit is althans geen stelling die ik aan zou durven. De historie toont aan, dat de commerciële markt toch hoge kosten met zich brengt en dat dit uiteraard ten koste gaat van het rendement van de belastingplichtige. Diverse publicaties signaleren dit ook.¹¹

.....

'Wellicht zou er regelgeving moeten komen waarin maximale kosten worden voorgeschreven'

.....

De vraag is dan ook legitiem of het verstandig is pensioenuitvoering alleen aan commerciële partijen over te laten, omdat hierdoor de kosten van een pensioenregeling wel eens aanzienlijk omhoog zouden kunnen gaan. De woekerpolis, maar ook de woekerpensioenen zijn nog bijzonder actueel. Het eenvoudig afschaffen van eigen beheer om dan vervolgens te verwijzen naar een verzekerd pensioen is in ieder geval veel te kort door de bocht.

Daarnaast is het naar mijn mening, los van de discussie rond het eigen beheer, nodig dat wordt nagedacht over regelgeving inzake pensioenuitvoering op de commerciële markt. Wellicht zou er regelgeving moeten komen waarin maximale kosten worden voorgeschreven. Daar-

10 J.A.L. Borremans en C. Beishuizen, 'Lang leve (de bewustwording van) het pensioen in eigen beheer!', *PensioenMagazine* 2009/12.

11 G. Corneo, M. Keese en C. Schröder, *Can government boost voluntary retirement savings via tax incentives and subsidies? A German case study for low-income households (Economics Working Paper nr. 2008-18)*, Kiel: Christian-Albrechts-Universität. W. Tapia en J. Yermo, *Fees in individual account pension systems, OECD 2008*. Zo worden o.a. marketingkosten, uitvoeringkosten, in- en excassokosten, administratiekosten en ontwikkelkosten genoemd. Zie ook *The Social Protection Committee, Privately Managed Funded Pension Provision and their Contribution to Adequate and Sustainable Pensions, 2008*, en L.G.M. Stevens, 'Fiscale Beleidsnotities 2008', *WFR* 2007/989.

naast is het te overwegen een overheidsorgaan in te richten, dat als 'concurrent' optreedt van commerciële partijen. Dit overheidsorgaan zou dan een standaardproduct zonder al te veel toeters en bellen moeten aanbieden tegen een scherpe prijs en daarmee de markt uitdagen of zij het beter kan.

3.3 De regeling is complex

De oudedagsreserve is door de vermogenstoets van art. 3.71 Wet IB 2001 een complexe regeling naar de mening van de studietoetscommissie. Een niet erg overtuigend argument naar mijn mening. Overigens zal ik niet ontkennen dat de regelgeving inzake het pensioen in eigen beheer complex is.

Ik deel de visie van de studietoetscommissie dat de regelgeving eenvoudig zou moeten zijn. Volgens mij kan de wetgeving rond oudedagsvoorzieningen ook eenvoudiger, waardoor de drempel voor belastingplichtigen om zelf ook voor aanvullende oudedagsvoorzieningen te zorgen, veel minder hoog wordt.

Echter, dit geldt in de volle breedte voor de pensioenwetgeving en niet louter voor de oudedagsreserve en/of het pensioen in eigen beheer.

3.4 Het pensioen in eigen beheer is fiscaal niet interessant meer

Een argument dat door de studietoetscommissie wordt genoemd is het feit, dat door het gedaalde gecombineerde IB/VPB-tarief het fiscaal niet interessant meer is voor een dga om aan pensioen in eigen beheer te doen. Het in privé opbouwen van een toekomstvoorziening zou interessanter zijn. Ongetwijfeld wordt hierbij gedoeld op lijfrenten. Ik ben het met de studietoetscommissie eens, dat het fiscale voordeel voor het pensioen in eigen beheer minder is geworden door de genoemde argumenten. Dit is terug te voeren op de aanzienlijke verlaging van de vennootschapsbelasting in de afgelopen jaren. De denkfout die de studietoetscommissie hier maakt is, dat bij de opbouw van oudedagsvoorzieningen niet van het fiscale voordeel moet worden uitgegaan, maar van het opbouwen van een toekomstvoorziening. Dat moet namelijk centraal staan en de fiscaliteit is een middel dat hiervoor wordt benut. Daarnaast is pensioen niet gelijk aan lijfrente. De fiscale regels zijn niet gelijk en ook de fiscale ruimte is niet gelijk. Overigens ben ik van mening dat dit wel het geval zou moeten zijn. Ik zie niet in waar er fundamentele verschillen zijn tussen de tweede (pensioen) en derde pijler (lijfrente) die het verschil in fiscale ruimte rechtvaardigen.

Als een ondernemer ervoor kiest via lijfrenten zijn oudedagsvoorziening op te bouwen, is het resultaat dat dit kapitaal uit de onderneming wordt gehaald, waardoor financiering van de onderneming met dit kapitaal niet

meer mogelijk is. Daarnaast kunnen er naast de fiscaliteit voldoende redenen zijn om toch te kiezen voor het pensioen in eigen beheer in plaats van een lijfrente. Al met al is dit door de studiegcommissie genoemde argument naar mijn mening dus allesbehalve valide.

De studiegcommissie vertaalt de voor de oudedagsreserve genoemde argumenten tot afschaffingen direct door naar het pensioen in eigen beheer. Met Kavelaars ben ik van mening dat dit niet juist is. Zoals hiervoor al aangehaald, is het pensioen in eigen beheer toch heel wat anders dan de oudedagsreserve en nog bij de herziening van de Pensioenwet is juist gesteld, dat het eigen beheer in essentie ongewijzigd kan blijven bestaan.¹² Deze argumenten zijn naar mijn mening nog steeds valide.

3.5 Maatschappelijk niet gewenst

Dietvorst is van mening dat het maatschappelijk niet gewenst is dat pensioenvermogen in de risicosfeer van de onderneming blijft.¹³ Hierbij trekt hij een parallel met werknemers die wellicht de behoefte zouden hebben hun pensioengeld in te zetten ter financiering van bijvoorbeeld de eigen woning. Ook dit zou maatschappelijk naar zijn mening niet gewenst zijn. Naar mijn mening zou je overigens het vermogen in de eigen woning echter wel als onderdeel van een toekomstvoorziening kunnen zien, dus wellicht dat de gedachte om pensioengelden in de eigen woning te beleggen zo gek nog niet is. Ook is al eerder voorgesteld om juist een deel van het pensioenkapitaal op het moment van pensioen ineens uit te keren, zodat bijvoorbeeld een hypotheekschuld kan worden afgelost.¹⁴ Naar mijn mening is dit wel pleitbaar en verdient het aanbeveling deze gedachte eens verder uit te werken.

3.6 Risico

Doordat met het pensioen in eigen beheer risico binnen de onderneming wordt gelopen, is de kans aanwezig, dat als het niet goed gaat met de onderneming er uiteindelijk geen pensioen is. Hierdoor zou de belastingplichtige in de

toekomst een beroep moeten doen op de algemene middelen.¹⁵

Volgens Schuurman heeft de economische crisis aangetoond, dat het pensioen in eigen beheer niet het 'ei van Columbus' is.¹⁶ In een ander artikel stelt hij dat door de crisis duizenden bv's zijn omgevallen met daarin ook het pensioen in eigen beheer. De verdamping van het eigen beheer zou niet zijn gebeurd als het verplicht extern zou zijn ondergebracht.¹⁷ Helaas geeft Schuurman geen inzicht in het totale belang van eigenbeheerreserve dat door deze faillissementen verloren is gegaan.

Overigens heeft naar mijn mening de crisis aangetoond, maar dat was daarvoor ook al zo, dat het bij verzekerde pensioenregelingen, maar blijkbaar ook bij de pensioenfondsen, nog erg veel beter kan.

Kavelaars stelt dat een kenmerk van ondernemers juist is, dat zij risico lopen. Dit kan zich dan ook uitstrekken tot het pensioen. Overigens is hij van mening, dat dit in de praktijk vaak toch niet gebeurt, omdat ondernemers juist met betrekking tot hun pensioen vrijwel geen risico willen nemen.¹⁸ Dit wordt ook onderbouwd door een onderzoek van Grant Thornton in 2010, waaruit blijkt dat door 86% van de ondernemers het pensioen wel degelijk als inkomen wordt gezien in plaats van louter een aftrekpost.¹⁹

Naar mijn mening worden risico's ingeperkt door het thema pensioen regelmatig op de agenda te zetten in de besprekingen met de ondernemer. De ondernemer moet zich bewust zijn en bewust blijven, dat het pensioen in eigen beheer zit. Door dit periodiek aan de orde te laten komen voorkomt men onaangename verrassingen achteraf. Dit wordt ook wel een Pensioen-APK genoemd. Daarbij is het goed onderscheid te maken tussen ondernemers die alleen persoonlijke goodwill opbouwen en ondernemers die onafhankelijke zakelijke goodwill opbouwen. De eerste categorie heeft immers bij bedrijfsbeëindiging niets of weinig te verkopen, en is voor het pensioen dus echt aangewezen op in de loop der jaren opgebouwde pensioenreserves aan de actiefzijde van de balans.

12 P. Kavelaars, 'Fiscale pensioenvoornemens', P&P 2010/10.

13 G.J.B. Dietvorst, 'Pensioen in eigen beheer en oudedagsreserve niet meer van deze tijd?', *PensioenMagazine* 2009/5.

14 Zie bijvoorbeeld P. Antolin, C. Pugh en F. Stewart, *Forms of Benefit Payment at Retirement (OECD Working Papers on Insurance and Private Pensions nr. 26)*, blz. 7, OECD: OECD Publishing 2008. In deze tijd van veel aflossingsvrije leningen voor de eigen woning is het wellicht juist wenselijk, dat belastingplichtigen bij pensionering een deel van hun pensioen kunnen aanwenden voor de aflossing van de eigenwoningsschuld.

15 G.J.B. Dietvorst, 'Pensioen in eigen beheer en oudedagsreserve niet meer van deze tijd?', *PensioenMagazine* 2009/5.

16 B.G.J. Schuurman, 'Crisis toont zwakte van pensioenen in eigen beheer', *PensioenMagazine* 2009/10.

17 B.G.J. Schuurman, 'Pensioendenken leren van de dga's?', *PensioenMagazine* 2010/3. Interessant zou overigens zijn inzicht te hebben wat het totaal aan pensioenvoorziening was in de failliete bv's.

18 P. Kavelaars, 'Fiscale pensioenvoornemens', P&P 2010/10. In dezelfde zin: J.A.L. Borremans en C. Beishuizen, 'Lang leve (de bewustwording van) het pensioen in eigen beheer!', *PensioenMagazine* 2009/12.

19 Grant Thornton, *Business Monitor 'Pensioen'*, Intomart GTK, december 2010.

3.7 De dga is geen werknemer

Schuurman is voorstander van het behandelen van de dga als ondernemer. Dit zou betekenen dat voor de dga geen plaats meer is in de loonbelasting en dit zou leiden tot ongeveer een halvering van de Wet LB 1964. De dga zou dan voortaan aangewezen zijn op de oudedagsreserve of het lijfrenteregime.²⁰ Schuurman spreekt van een 'schizofrene' behandeling van de dga.²¹ Ook de zestiende werkgroep Brede Heroverweging overweegt de afschaffing van het pensioen in eigen beheer naast de invoering van één brede ondernemersfaciliteit.²² Deze werkgroep beziet het geheel dus wel in een veel breder kader. Kavelaars signaleert echter terecht dat dit voorstel tot afschaffing van eigen beheer niet wordt gemotiveerd.²³

3.8 Discipline van de dga

Schuurman trekt de discipline van de dga in twijfel. Als er al voldoende gespaard zou worden in de onderneming, kan men naar zijn mening de verleiding niet weerstaan om het geld te steken in een te grote auto of te dure vakanties. Hierdoor zal er op termijn te weinig kapitaal zijn om het pensioen aan te kopen.²⁴ Helaas wordt dit onderbuikgevoel niet onderbouwd. De fiscale gevolgen kunnen overigens aanzienlijk zijn als een dga door het consumeren van activa van een bv, waarin zich een eigen beheer bevindt, het onmogelijk maakt dat het pensioen kan worden uitgekeerd. Dit kan gelijk worden gesteld aan het afkopen van het pensioen met een progressieve heffing plus revisierente. Naar mijn mening overigens niet meer dan terecht dat dit de sanctie is.

3.9 Financiering van de onderneming niet met pensioengeld

Dietvorst begrijpt dat er sprake is van een financieringsbehoefte van de onderneming. Hij is echter van mening dat eventuele (fiscale) faciliteiten in dat kader ook expliciet daarvoor moeten worden ingericht. Hij noemt een verhoging van de MKB-winstvrijstelling onder voorwaarden, maar is er geen voorstander van dat dit door middel van het pensioen in eigen beheer gebeurt.²⁵ Hij vraagt zich af hoe levensvatbaar een bedrijf is, als het pensioengeld nodig is voor de onderneming.²⁶ Naar zijn mening is er sprake van soort innerlijke tegenstrijdigheid als het pensioen in eigen beheer zowel als toekomstvoorziening als ook voor de financiering van de onderneming is bestemd.²⁷ Dit in tegenstelling tot de overwegingen in de parlementaire geschiedenis van de wetgever. Waar hierbij ook aan voorbij wordt gegaan, is de omstandigheid dat het in de laatste jaren van economische instabiliteit voor veel ondernemers alleen mogelijk is gebleken de onderneming extern geherfinancierd te krijgen (teneinde deze overeind te houden) op voorwaarde dat de ondernemer zijn in eigen beheer gereserveerde pensioenreserves zou inbrengen. Bij afzondering van pensioenreserves buiten de onderneming, zou het redden van deze ondernemingen niet mogelijk zijn gebleken. De flexibiliteit van het pensioen in eigen beheer heeft daarmee ook het beroep op de algemene middelen – door zowel de ondernemer als de werknemers – voorkomen.

4 Onderzoek

Helaas is er wel veel geschreven over het onderhavige onderwerp, maar is er niet veel onderzoek gedaan. Grant Thornton en ook BDO hebben enig onderzoek gedaan naar het pensioen in eigen beheer. Uit deze onderzoeken valt in ieder geval op te maken dat ongeveer een derde van de dga's het ouderdomspensioen geheel of gedeeltelijk heeft herv verzekerd en ongeveer de helft het partnerpensioen heeft herv verzekerd. Het overgrote deel van de dga's ziet het pensioen echt als een toekomstig inkomen en bij het merendeel mag ook verwacht worden dat het vermogen aanwezig zal zijn om het pensioen uit te keren. Ook blijkt dat bijna 90% van het pensioen in eigen beheer zich niet in de werkmaatschappij bevindt, waarmee overigens niet gezegd is dat het daarmee uit de risicosfeer van de onderneming is. Uit deze onderzoeken blijkt ook nog dat

20 B.G.J. Schuurman, 'Het moet allemaal anders', *PensioenMagazine* 2002/7/8. In dezelfde zin: G.J.B. Dietvorst, 'Pensioen in eigen beheer en oudedagsreserve niet meer van deze tijd?', *PensioenMagazine* 2009/5. Zo stelt Stevens dat het kwantitatief zeer ondergeschikte belang van het dga-pensioen het algehele pensioenvraagstuk heeft gedomineerd (L.G.M. Stevens, 'De directeur-grootaandeelhouder verstrikt in onaangepaste pensioenregels, ofwel: de DGA uit de PSW!', *Tijdschrift voor Pensioenvraagstukken* 1999/5, blz. 140).

21 B.G.J. Schuurman, 'Crisis toont zwakte van pensioenen in eigen beheer', *PensioenMagazine* 2009/10.

22 Uitvoering belasting- en premieheffing (Rapport brede heroverwegingen nr. 16), april 2010, o.a. blz. 55.

23 P. Kavelaars, 'Fiscale pensioenvoornemens', P&P 2010/10.

24 B.G.J. Schuurman, 'Crisis toont zwakte van pensioenen in eigen beheer', *PensioenMagazine* 2009/10.

25 G.J.B. Dietvorst, 'Hebben oudedagsreserve en pensioen in eigen beheer nog toekomst?', *PensioenMagazine* 2009/10.

26 G.M.C.M. Staats, 'Pas op met papieren pensioen', *Het Financieel Dagblad* 15 januari 2011.

27 G.J.B. Dietvorst, 'Naschrift: de handschoen opgepakt', *PensioenMagazine* 2009/12.

pensioen voor veel dga's lastige materie is en het grootste deel van de dga's het pensioen niet louter ziet als een fiscale aftrekpost.

5 Conclusie

Vooropgesteld wil ik aangeven dat ik niet per se een voor- of tegenstander ben van het pensioen in eigen beheer. De recente parlementaire geschiedenis toont aan waarom de wetgever het pensioen in eigen beheer in de wetgeving heeft opgenomen. Deze argumenten zijn naar mijn mening nog steeds valide. Het is daarbij ook de vraag of uit de praktijk blijkt dat het resultaat van het eigen beheer niet is zoals mag worden verwacht.

.....

*'Tot dusver overtuigen
de argumenten om het
pensioen in eigen beheer
af te schaffen niet'*

.....

Tot dusver overtuigen de argumenten om het pensioen in eigen beheer af te schaffen niet. Er zijn geen data die deze argumenten ondersteunen. Integendeel, zou wellicht gesteld kunnen worden met het oog op de onderzoeken van Grant Thornton en BDO.

Om serieus te kunnen onderbouwen of het pensioen in eigen beheer zou moeten worden afgeschaft is meer empirisch onderzoek noodzakelijk naar mijn mening.²⁸ De argumenten van de wetgever zijn duidelijk. Daarnaast mag ook worden verwacht dat het pensioen in eigen beheer leidt tot een gedegen oudedagsvoorziening. De fiscaliteit mag namelijk naar mijn mening niet het doel zijn voor het aangaan van een pensioenovereenkomst binnen de bv. Een pensioenvoorziening is veel meer dan dat. Het zou moeten uitmonden in een adequaat ouderdomspensioen, maar ook de risico's van bijvoorbeeld het partnerpensioen moet worden onderkend. Zo is een bijzonder relevante vraag wat er met de pensioengelden gebeurt in of buiten de eigen onderneming.

Tot dusver overheerst bij de critici het onderbuikgevoel en dat is in ieder geval geen goede graadmeter. De Belastingdienst en het Ministerie van Financiën lijken bij uitstek de partij om dit op te pakken, bij voorkeur in samenwerking met de praktijk.

Daarnaast moet goed worden nagedacht over de alternatieven. Op welke wijze kan het beter? Schuurman overweegt in dat kader of het eventueel mogelijk zou zijn een pensioenfonds op te richten voor zz'ers en dga's.²⁹ Meussen is voorstander van het in stand laten van het eigen beheer, maar stringentere voorwaarden te stellen voor het afzonderen van de gelden voor het pensioen.³⁰

Een belangrijke vraag is voorts hoe het zit met de financieringsbehoefte van de onderneming? Dit is namelijk de belangrijkste reden van de wetgever om het pensioen in eigen beheer mogelijk te maken. Maar ook moet men zich de vraag stellen of ondernemers iets zullen regelen als dit buiten de eigen onderneming moet. Ook Dietvorst vraagt zich dit af. Daarom stelt hij voor om een soort AOW-plus in te voeren, waardoor ondernemers onder voorwaarden verplicht zijn een kapitaalgedekte basisverzekering te sluiten.³¹

Vragen als of er op dit moment veel pensioenaanspraken in eigen beheer 'verloren' gaan, of er daadwerkelijk een levenslang pensioen wordt uitgekeerd enz., moeten worden beantwoord. En als dan blijkt dat het in de praktijk geen probleem blijkt te zijn, is dat in ieder geval niet het argument om het pensioen in eigen beheer af te schaffen. Ook Dietvorst lijkt zijn eerdere oproep om het pensioen in eigen beheer af te schaffen wat te nuanceren, door een oproep te doen tot nader onderzoek.³² En dat is dan ook mijn antwoord op de vraag in de titel: verricht verder onderzoek naar het pensioen in eigen beheer. Slechts dan kan een zinvolle en gefundeerde discussie gevoerd worden.

28 Zie ook mijn oproep in 'Pas op met papieren pensioen', Het Financieel Dagblad 15 januari 2011.

29 B.G.J. Schuurman, 'Crisis toont zwakte van pensioenen in eigen beheer', *PensioenMagazine* 2009/10.

30 G.T.K. Meussen, 'De belastingheffing van ondernemers in de voorstellen van de commissie-Van Weeghel', *WFR* 2010/776.

31 G.J.B. Dietvorst, 'Hebben oudedagsreserve en pensioen in eigen beheer nog toekomst?', *PensioenMagazine* 2009/10.

32 G.J.B. Dietvorst, 'Hebben oudedagsreserve en pensioen in eigen beheer nog toekomst?', *PensioenMagazine* 2009/10.